

його готовності до музично-педагогічної діяльності. Вчитель може мати відповідний багаж знань, але при цьому не бути готовим до виконання своїх професійних обов'язків.

На нашу думку, однією з важливих умов підвищення якості навчального процесу є врахування специфічних цілей і завдань підвищення кваліфікації, особливостей слухачів на всіх етапах проектування і здійснення навчального процесу. Спрямування процесу навчання на потреби, запити слухачів є головним завданням процесу навчання, вимагає науково обґрунтованої методики діагностування їх рівня знань, вмінь та навичок по виконанню їх функціональних обов'язків.

Таким чином, щоб задовольняти багаточисельні вимоги педагогічних працівників, відповідати їх сучасним потребам, система удосконалення учителів музики має бути особистісно-орієнтованою, гнучкою і динамічною. Центральною лінією навчання педагогічних кадрів у системі підвищення кваліфікації є корекція і подальший розвиток професійно значимих якостей особистості фахівця.

Список використаних джерел

1. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. – К. : Райдуга, 2001. – 54 с.
2. Семиченко В.А. Психологічні зміни педагогічних працівників і їх врахування у професійній підготовці післядипломної освіти / В.А. Семиченко // Неперервна професійна освіта : теорія і практика. - Пуцов В. Процес навчання в системі підвищення кваліфікації як об'єкт управління / В.Пуцов // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. -Ващенко Н.М. Управління навчальним процесом в системі підвищення кваліфікації / Н.М. Ващенко – М. : Вища школа, 1978. -173 с.
3. Бабанский Ю.К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса. Методологические основы / Ю.К. Бабанский. – М., 1997. – 183 с.
4. Левченко П.И. Современные дидактические концепции в образовании: монография / П.И. Левченко. – К. : МАУП. – 1995. – С. 135-140.

УДК 37.011.3-051:78

Маринін І. Г.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ – КЕРІВНИКА ДИТЯЧОГО НАРОДНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО КОЛЕКТИВУ: ПРОБЛЕМА СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ

У статті висвітлюються зміст та структура професійної компетентності вчителя музики – керівника дитячого НК з її основними компонентами: мотиваційним, операційно-пізнавальним, емоційно-вольовим, оцінним.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, дитячий народно-інструментальний колектив, вчитель музики.

У державному документі “Національна доктрина розвитку освіти в Україні в XXI столітті” зазначається, що “...одним із головних завдань державної політики щодо розвитку освіти є підготовка кваліфікованих кадрів, <...> конкурентоспроможних на ринку праці”, а головною метою системи освіти є “<...> створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості, забезпечення високого рівня освіти випускникам навчальних закладів середньої та вищої ланок” [6]. Отже, очевидним є той факт, що на сьогодні випускник ВНЗ має бути конкурентоспроможним, адже сучасний ринок праці вимагає від вчителя музики володіння широким

арсеналом знань, умінь, навичок, а також ключовими компетентностями, що забезпечать йому належне виконання професійних функціональних обов'язків.

На сьогодні досить важливого значення набуває питання професійної компетентності вчителя музики у царинні художньо-естетичної освіти. У цьому взаємозв'язку переосмислення мети підготовки майбутнього вчителя музики – керівника дитячого народно-інструментального колективу (НІК) та її реалізація має відбуватися на компетентнісно орієнтованій основі.

Як напрям дослідження, поняття компетентнісної освіти у теорії та на практиці досить активно розвивається в Україні і пострадянському просторі. Значна більшість науковців переконані, що підготовка фахівців у будь-якій сфері має здійснюватися в межах компетентнісного підходу. Зокрема у працях О. Пометун [9] висвітлюється сутність зазначеного феномена з позиції досвіду зарубіжних країн, аргументовано представлена характеристика його складових; О. Савченко [10] досліджує уміння вчитися як ключову компетентність загальної середньої освіти; О. Овчарук [8] та Я. Кодлюк [5] досліджують та аналізують сучасні тенденції розвитку змісту освіти в зарубіжних країнах; В. Веденський [1], І. Зимня [3], І. Соколова [13] висвітлюють зміст, структуру та шляхи формування професійної компетентності майбутнього педагога.

Мета статті полягає у висвітленні змісту компонентної структури поняття “професійна компетентність учителя музики – керівника дитячого народно-інструментального колективу”.

Мета передбачає вирішення таких завдань: визначити компонентну структуру поняття “компетентність вчителя музики – керівник дитячого народно-інструментального колективу” та її зміст; окреслити шляхи формування компетентності вчителя музики – керівника НІКу.

На сьогодні одним з інноваційних підходів у підготовці майбутніх вчителів музики є компетентнісно орієнтоване навчання, визначальними категоріями якого є поняття “компетенція” та “компетентність”. Таке навчання пов'язане з опануванням знань, вмінь та навичок, спрямованих на здійснення певної діяльності та реалізацію певних цілей та завдань.

Наразі проблема дослідження понять “компетенція” й “компетентність” потребує наукового пошуку, оскільки запропонована науковцями її компонентна структура й зміст викликає широку дискусію, а, відтак, потребує глибинного аналізу й доопрацювання. Але ні у кого не виникає сумніву в тому, що поняття компетентності набуває все більшої актуальності.

У “Новому тлумачному словнику української мови” поняття “компетенція” трактується як “добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи” [7, с. 874]. Подібність у визначенні компетенції ми прослідковуємо в “Советском энциклопедическом словаре”: “Компетенция (від лат. *compe*te – добиваюсь, відповідаю, підхожу), – коло повноважень, наданих законом, статутом або іншим актом конкретному органу або посадовій особі; знання і досвід у певній галузі” [12, с. 613].

Інше поняття “компетентність” у Великому тлумачному словнику української мови визначається як “...достатні знання в якій-небудь галузі, добра обізнаність, кваліфікованість, правомірність, авторитетність, повноправність, наявність певних повноважень” [2, с. 445]. У цьому зв'язку науковець О. Ситник вважає, що “...саме компетентності є тими індикаторами, які дозволяють визначити готовність <...> випускника до життя, його подальшого розвитку й активної участі у житті суспільства, а у вчителя – формування професійно-значимих особистісних якостей, тобто педагогічний професіоналізм” [11].

Інший дослідник Ю. Татур вважає, що “...компетентність спеціаліста з вищою освітою – це проявлені ним на практиці прагнення і здатності (готовність) реалізувати свій потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості та ін.) для успішної творчої (продуктивної) діяльності в професійній і соціальній сфері, усвідомлюючи її соціальну значущість і особисту відповідальність за результати цієї діяльності, необхідність її постійного удосконалення” [14, с. 9] і в структурі компетентності вирізняє такі компоненти: мотиваційний, когнітивний, поведінковий, ціннісно-смісловий, емоційно-вольову регуляцію процесу і результату прояву.

Досліджуючи компонентну структуру професійної компетентності, В. Введенський окреслює її основні складові: компетентність діяльності, спілкування та саморозвитку особистості фахівця як основу всієї інтегральної компетентності; професійну творчість діяльності, що включає спрямованість на системний пошук засобів та прийомів вирішення проблем професійної діяльності; системне та модельне мислення як необхідну умову організації та здійснення управлінської праці при вирішенні складних нестандартних завдань; конкретно-предметні знання, що є підґрунтям формування компетентності; праксеологічну, рефлексивну та інформаційну озброєність при вирішенні різних проблем професійної діяльності [1].

Натомість дослідниця І. Зимня до складу компетентності включає такі компоненти: а) готовність до прояву компетентності (мотиваційний аспект); б) володіння знаннями змісту компетентності (когнітивний аспект); в) досвід прояву компетентності у різноманітних стандартних і нестандартних ситуаціях (поведінковий аспект); г) ставлення до змісту компетентності і об'єкта її застосування (ціннісно-смысловий аспект); д) емоційно-вольова регуляція процесу і результату прояву компетентності [3, с. 25-26].

Таким чином, із нашого аналізу понять “компетенція” і “компетентність” ми дійшли висновку, “компетенція” – це окреслене коло вимог до фахівця (щодо знань, умінь та досвіду діяльності у певній сфері); “компетентність” – це складне інтегративне утворення, що передбачає високу мотивацію, здатність і готовність фахівця виконувати професійні завдання та давати оцінку результату своєї діяльності.

На основі вище зазначених підходів та їх узагальнення зроблено висновок про структуру професійної компетентності вчителя музики – керівника дитячого НК як інтегративне утворення і визначено такі її основні компоненти: мотиваційний, операційно-пізнавальний, емоційно-вольовий, оцінний.

Мотиваційний компонент характеризується наявністю інтересу і позитивного ставлення майбутнього вчителя до музично-педагогічної діяльності в НК, особистісним спрямуванням на використання своїх знань, умінь та навичок у творчій та виховній роботі. Успішність формування цього компонента залежить від сформованості у студентів відповідної установки на організацію та керівництво інструментальним колективом учнів, від бажання залучити до активної творчої діяльності всіх її учасників. Це проявляється в інтересі і ставленні студентів до майбутньої діяльності керівника дитячого НК, в намаганні покращити свої знання, розширити свій кругозір, ерудицію, в оволодінні ефективними методиками, що забезпечують перспективу розвитку творчого дитячого інструментального колективу та свого професійного зростання.

Саме мотиваційний компонент стимулює спрямованість майбутнього вчителя на даний вид позакласної виховної роботи, забезпечує сталість інтересу до педагогічного керівництва у дитячому колективі, наближує педагога-організатора до творчої діяльності. Мотиваційний компонент є результатом сформованості певних якостей, серед яких слід назвати такі: безкорисливість мотивів, готовність прийняти на себе функції керівника-організатора, творча активність.

Операційно-пізнавальний компонент характеризується сукупністю необхідних конкретно-предметних знань та професійних вмінь (гностичні, комунікативні, організаційні, дидактичні, управлінські) у сфері організації, управління та музично-педагогічної діяльності в НК і якостей, що зумовлюють ефективність реалізації низки професійних функцій у питаннях планування роботи, добору дидактичного матеріалу, прояву адекватного стилю і тону спілкування та міжособистісної взаємодії з учасниками дитячого колективу, активізації їх творчої самостійності.

Емоційно-вольовий компонент компетентності будується на розвитку емпатії майбутнього вчителя, тобто його здатності до емоційного проникнення в образний зміст музики та внутрішній світ кожного учня, вміння створювати атмосферу спільної творчої роботи, переда-

вати учням свої емоційні враження від музичних творів, розвивати адекватні емоційні реакції учасників колективу, їхнє ставлення до музики, інструментального виконавства, володіти своїми настроями та реакціями учнів. Не менш суттєвим є вольовий складник компетентності вчителя, який проявляється в його здатності до самоуправління та керівництва іншими особами, умінні впливати на розвиток учнів, швидко включатися у роботу, мобілізувати свої сили, виявляти ініціативу та самостійність.

Оцінний компонент має прояв у здатності майбутнього вчителя до самооцінки своєї діяльності, аналізі досягнутого в музично-педагогічній роботі, виявленні допущених помилок та недоліків, визначенні способів їх усунення, а також в умінні правильно оцінювати рівень музичного розвитку школярів, які беруть участь в інструментальному музикуванні.

Компетентнісний підхід у підготовці майбутнього вчителя музики – керівника дитячого НІК вимагає переорієнтацію програм та педагогічних технологій. Суть такої підготовки полягає в тому, що важливим є не тільки те, що знає майбутній фахівець, а й те що він може професійно реалізувати в практичній площині. Головним у цьому процесі є забезпечення сформованості компетентностей керівника НІК, які мають надати йому більші можливості адаптуватися в сучасних умовах загальноосвітньої школи. Такий підхід потребує впровадження відповідних змін у зміст професійної підготовки вчителів музики. Саме тому, в сучасних умовах підготовки вчителів музики необхідно формувати новий тип фахівця, що "...передбачає принципово інший підхід до управління процесом формування професійної компетентності, який органічно пов'язує професійний і особистісний аспекти підготовки майбутніх учителів в умовах вищого педагогічного навчального закладу" [4, с. 49].

У системі навчально-виховних заходів, які спроможні активно формувати майбутнього вчителя музики, виняткова з багатьох поглядів роль належить естетичному вихованню школярів, яке досягається не лише вокальним, а й колективним народно-інструментальним музикуванням. Потреба у народно-інструментальному векторі підготовки вчителя музики продиктована сучасними вимогами розвитку музично-педагогічної практики, а також і власним баченням у доповненні змісту музично-педагогічної діяльності сучасного вчителя музики.

Запровадження кредитно-трансферної системи навчання стимулювало викладачів народно-інструментальних дисциплін кафедри теорії, історії музики і гри на музичних інструментах Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка розробити навчальні і робочі програми для забезпечення якісної народно-інструментальної підготовки бакалаврів напряму підготовки 06020204 "Музичне мистецтво" (спеціалізація "Художня культура", галузь знань 0202 "Мистецтво") та спеціалістів 7.02020401 "Музичне мистецтво". Представлені плани створюють широкі можливості для формування в майбутніх вчителів музики компетенцій в галузі народно-інструментального мистецтва.

На нашу думку, основу професійної компетентності майбутнього вчителя музики – керівника шкільного НІК мають складати конкретно-предметні компетентності (знання), які формуються на основі детального аналізу вимог до народно-інструментальної підготовки та характеру його взаємодії з дитячим творчим колективом. У цьому зв'язку конкретно-предметні знання слугують основним підґрунтям формування компетентності.

До переліку навчальних дисциплін, які забезпечують формування конкретно-предметних компетентностей майбутнього вчителя музики з народно-інструментальної підготовки, входять: "Гра на народних інструментах", "Основний музичний інструмент", "Інструментознавство та оркестрування", "Оркестровий клас", "Методика роботи в дитячому народно-інструментальному колективі".

Вище зазначений комплекс народно-інструментальних дисциплін спрямований на формування у майбутніх вчителів музики компетентностей керівника НІК, до яких можна зарахувати наступні: вміння організувати дитячий творчий колектив та його діяльність; володіння методикою початкового навчання та музичного розвитку учнів у НІК; здатність управляти

музично-педагогічним процесом вивчення та виконання музичних творів; готовність до концертних виступів з творчим колективом.

Так, у процесі вивчення навчальної дисципліни “Гра на народних інструментах” (скрипка, цимбали, ладкова кобза, домра, сопілка, бандура), яку вивчають протягом I курсу (напряма підготовки 6.020204, “бакалавр”, напряма підготовки 6.020204, “бакалавр” на базі ОКР “молодший спеціаліст”), передбачається практичне оволодіння студентами технічно-виконавських навичок гри на народних інструментах, її методичних засад та опанування навичками самостійної роботи.

Запропонований курс “Гра на народних інструментах” формує актуальні для сучасного спеціаліста компетентності, які мають прояв у: позитивному ставленні до народно-інструментального мистецтва; володінні виконавськими вміннями і навичками, що є необхідними для відтворення художнього задуму музичного твору; здатності до організації самостійної роботи за музичним інструментом; вмінні формувати музичні здібності та художні смаки в процесі опанування музичних творів.

Навчальна дисципліна “Оркестровий клас” (II-V курси) формує у майбутніх вчителів музики базові компетентності, які характеризуються наявністю професійних умінь та навичок колективного виконавства; психолого-педагогічних та спеціальних умінь, які складають основу професійно-методичного досвіду роботи керівника дитячого НК та засвоєнні репертуару для них. Навчальний процес в оркестровому колективі поєднує умови, у яких, з одного боку, студент є членом оркестрового колективу, а з іншого – оркестр служить базою для придбання студентом практичних умінь та навичок керівництва оркестром у ролі керівника – диригента.

Метою навчальної дисципліни “Інструментознавство та оркестрування” (напряма підготовки 7.02020401, “спеціаліст”) є формування у студентів теоретичних знань про традиційні та академічні народні інструменти й практичних вмінь та навичок оркестрування музичних творів. Курс “Інструментознавство та оркестрування” формує для майбутнього спеціаліста такі базові компетентності, які характеризуються знаннями про історичний шлях зародження й розвитку музичного народного інструментарію та виконавства в Україні, художньо-технічні виконавські характеристики народних музичних інструментів, їх практичне використання в ансамблях та оркестрах та практичними вміннями у здійсненні оркестрування музичних творів (композиційне мислення, усвідомлення засобів музичної виразності гри на народних інструментах, використання основних функцій ансамблево-оркестрового звучання (мелодія, контрапункт, гармонічна педаль, гармонічна фігурація, бас), що є необхідною умовою для музично-педагогічної роботи керівника НК.

Отримані знання закріплюються і поглиблюються при вивченні навчальної дисципліни “Методика роботи в дитячому народно-інструментальному колективі” (напряма підготовки 7.02020401, “спеціаліст”), яка передбачає підготовку студентів до організації та здійснення керівництва дитячим НК. Зазначена навчальна дисципліна передбачає формування актуальних для сучасного спеціаліста базових компетентностей, які характеризуються знаннями про: історичний шлях й розвиток народно-інструментального виконавства в Україні та його сучасний стан; музичні здібності та психофізіологічні особливості дітей молодшого та старшого віку; навчально-методичну роботу вчителя-керівника дитячого НК та ефективність виховного процесу у ньому.

Сучасному вчителю музики недостатньо володіти лише теоретичними знаннями про музичний розвиток дитини. На сьогодні є важливим поєднання знань психології дитини з її музичним розвитком та вмінням діагностувати її музичний та психічний розвиток. Для цього він має володіти методами діагностики та педагогічним інструментарієм, що забезпечують музичний і психічний розвиток дітей.

На наш погляд, навчити майбутнього спеціаліста здійснювати безпосередню психологічну підтримку своїх вихованців, створювати належний психологічний мікроклімат у дитячому

колективі з метою забезпечення гуманних стосунків є одним із пріоритетних завдань підготовки майбутнього керівника НІК. Він враховує не тільки психолого-педагогічні особливості гуртківців, але і можливості виховного впливу, що закладені у змісті навчального матеріалу, в різноманітних формах і методах впливу на них в процесі творчої активності. Завдання керівника полягає у тому, щоб спрямувати свою творчу думку на пошук і застосування таких методів і прийомів практичного впливу, які б спиралися на сильні сторони особистості, на широке коло знань, на самостійність, творчу активність і оптимізм.

Висвітлення компонентної структури професійної компетентності учителя музики – керівника дитячого НІК, як педагогічної технології спрямоване на формування універсального професіонала і потребує глибокого переосмислення методологічних засад та реструктуризації змісту підготовки таких фахівців, поглибленому дослідженні та вдосконаленні організації навчального процесу в сучасній освіті.

Навчальні дисципліни “Гра на народних інструментах”, “Основний музичний інструмент”, “Інструментознавство та оркестрування”, “Оркестровий клас”, “Методика роботи в дитячому народно-інструментальному колективі” у процесі підготовки майбутнього вчителя музики покликані інтегрувати і поглибити їх знання про теоретичні основи роботи в НІК та сучасні методи музично-педагогічної роботи; сформувані вміння працювати з дитячими творчими колективами, а відтак – забезпечити формування його висококомпетентної особистості.

Список використаних джерел

1. Введенский В.Н. Компетентность педагога как важное условие успешности его профессиональной деятельности // Инновации в образовании. – 2003. – № 4. – С. 21–31.
2. Великий тлумачний словник української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2001. – 1440 с.
3. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / Труды методологического семинара «Россия в Болонском процессе: проблемы, задачи, перспективы», Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 40 с. [Электронный ресурс]. – http://rc.edu.ru/rc/bologna/works/zimnaya_1_sod.pdf
4. Исаев Е.И. Психология в высшей школе: проблемы проектирования психологического образования педагога // Вопросы психологии. – М., 1997. – №6. – С. 48–57.
5. Кодлюк Я. Модернізація змісту шкільної освіти за рубежом: компетентнісно орієнтований підхід // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету (Серія: Педагогіка). – Тернопіль, 2006. – № 1. – С. 125–131.
6. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Педагогічна газета. – 2001. № 7(85), липень.
7. Новий тлумачний словник української мови (у трьох томах). том 1, А – К / Укладачі: В.В. Яременко, О.М. Сліпушко. – Київ, Вид-во “АКОНІТ”, 2006. – 926 с.
8. Овчарук О. Сучасні тенденції розвитку змісту освіти в зарубіжних країнах // Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 17–21.
9. Пометун О.І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К. : “К.І.С.”, 2004. – 112 с.
10. Савченко О.Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів // Початкова школа. – 2001. – № 7. – С. 1–4.
11. Ситник О.П. Професійна компетентність вчителя // Управління школою. – 2006. – №14. – С. 2–9.
12. Советский энциклопедический словарь [ред. Прохоров А.М.]. – М : 3-е изд. : Советская энциклопедия, 1984. – 1600 с.

13. Соколова І. Професійна компетентність вчителя: проблема структури та змісту // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Науково-методичний журнал. – 2004. – Випуск 1. – С. 8–16.
14. Татур Ю.Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 3. – С. 20–26.

The article highlights the content and structure of the professional competence of teachers of music – the head of FIB with its main components: motivational, operational and cognitive, emotional and volitional, evaluative.

Key words: *competence, professional competence, children's folk-instrumental band, a teacher of music.*

УДК 378.016:785

Мозгальова Н. Г.

ТВОРЧО-ПРОФЕСІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФОРМУВАННЯ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

У статті розглянуто проблему комплексного становлення усього потенціального арсеналу майбутніх учителів музики в цілісній системі інструментально-виконавської підготовки. Проаналізовано широкий потенціальний арсенал (інтелектуальний, виконавський, аксіологічний, ментальний, евристичний, інтуїтивний, художній) формування успішної особистості вчителя музики, що поєднує в собі інтереси й потреби, спрямованість і схильності, інтелектуальні, емоційні, вольові, виконавські якості і дії, що обумовлюють успішність різних видів творчопізнавальної та навчально-виконавської діяльності студентів. Об'єктивним показником функціонування потенціальних можливостей майбутнього вчителя музики є поява мотиваційних тенденцій самопізнання, самооцінювання, самоствердження, самореалізації.

Ключові слова: *потенціал, учитель музики, успішна особистість, виконавські уміння і навички.*

Проблема визначення змісту і шляхів активізації потенціальних можливостей особистості майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу набуває усе більшого значення для дослідників різних наукових галузей. Так, філософами (В.Андрущенко, І.Зязюн, М.Бердяєв, М.Каган, В.Швірев та ін.) обґрунтовано основні положення теорії пізнання про діалектичну взаємодію потенційних та актуальних можливостей особистості, визначено механізм їх розвитку. У психолого-педагогічній галузі проблема активізації творчих потенцій особистості представлена у наукових доробках С. Гончаренка, К. Абульханової-Славської, А. Алексюка, Р. Бернса, Л. Виготського, Дж. Гілфорда, І. Кучерявого, О. Клепікова, О. Леонтєва, В. Загвязинського, Н. Кічук, А. Маслоу, В. Моляко, Я. Паномарьова, С. Рубінштейна, С. Сисоевої, П. Торренса та ін. Дослідженням педагогічного потенціалу мистецтва у розвитку творчої особистості майбутнього вчителя опікуються С. Коновець, Л. Масол, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, О. Рудницька, О. Ростовський, О. Щолокова та ін. Однак проблема розкриття та реалізації потенціальних можливостей майбутнього вчителя музики не знайшла належного висвітлення у науковій літературі. Тому, метою статті стало визначення найбільш актуальних і затребуваних у практиці мистецького навчання потенціальних джерел, що зумовлюють формування успішної особистості вчителя музики.

У сучасних наукових працях зазначається, що унікальність людського життя, його потенціал (лат. *potentia* – сила) утворює діалектичну єдність біологічного і соціального. Багатство потенціальних можливостей виступає основою людського духу і розкривається в процесі